

آموزش مشارکتهای مردمی در مدیریت محیط زیست

جلد دوم

تالیف

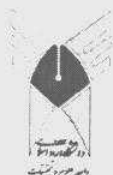
دکتر اکرم الملوک لاهیجیان

دانشیار دانشکده محیط زیست و انرژی

واحد علوم و تحقیقات تهران

دانشگاه آزاد اسلامی

سرشناسه	: لاهیجانیان، اکرم الملوک، ۱۳۳۱ -
عنوان و نام پدیدآور	: آموزش مشارکت‌های مردمی در مدیریت محیط‌زیست/ تألیف اکرم الملوک لاهیجانیان.
مشخصات نشر	: تهران: دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	: ۲ ج.: مصور، جدول.
شابک	: دوره ۹- 978-964-10-4775-5 : ج. ۱- 978-964-10-4773-2 : ج. ۲- : 978-964-10-4774-2
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۷۶۳.
موضوع	: مدیریت محیط زیست -- ایران -- مشارکت شهروندان
موضوع	: -- Iran -- Citizen participation Environmental management
موضوع	: حفاظت محیط زیست -- مشارکت شهروندان
موضوع	: Environmental protection -- Citizen participation
موضوع	: مدیریت محیط زیست -- مشارکت شهروندان
موضوع	: -- Citizen participation Environmental management
موضوع	: ناظمت محیط زیست-- ایران -- مشارکت شهروندان
موضوع	: Environmental protection-- Iran -- Citizen participation
موضوع	: سازمان های غیردولتی -- ایران
موضوع	: Non-governmental organization
شناسه افزوده	: دانشگاه آزاد اسلامی. واحد علوم و تحقیقات
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۶-۱۳۰۰/ف/۳۱۰
رده بندی دیویی	: ۳۶۳/۷۰۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۷۸۳۳۱۹

نام کتاب: آموزش مشارکت‌های مردمی در مدیریت محیط‌زیست (جلد دوم)

تألیف: اکرم الملوک لاهیجانیان

چاپ اول: تابستان ۱۳۹۶

ناشر: دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۱۰-۴۷۷۴-۲ - ۹۷۸-۹۶۴-۱۰-۴۷۷۴-۲ ISBN: 978-964-10-4774-2

تیراژ: ۲۰۰۰ جلد

قیمت: ۲۵۰۰۰ ریال

مرکز پخش: تهران، انتهای بزرگراه شهید ستاری، میدان دانشگاه آزاد اسلامی به سمت

حصارک، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات، ساختمان علوم انسانی

تلفن: ۴۴۸۶۵۱۱۱

پیشگفتار

کتاب آموزش مشارکتهای مردمی در مدیریت محیط زیست مشتمل بر ۶ فصل به شرح زیر می باشد: فصل اول به فرهنگ، پیدایش سازمانهای غیر دولتی، روند فعالیت در ایران، دلایل موفقیت و عدم موفقیت در برنامه های توسعه، قوانین حاکم در جامعه می پردازد. در فصل دوم پدیده مشارکت، مفهوم و معنای آن، اصول و ضوابط حاکم بر امر مشارکت بحث می گردد. فصل سوم دیدگاه های نظریه پردازانی چون ایزاک آیزن، فیش باین، آیهوف، فیلهو، براون و کاوی، اوکتاویه، پاتنام، سکاران، فریدمن، آرنشتاین، لیکرت، ویلیام، ترنر، پارسونز و نظریه های تفسیر نمادین، نظریه مدرنیسم و پست مدرن را مطرح می نماید. فصل چهارم بحث در خصوص مشارکت در توسعه شهری، شاخص های توسعه، تقویت همبستگی اجتماعی، فن آوری به عنوان ابزار جهت افزایش مشارکت مردمی را به تصویر می کشد. و فصل پنجم محیط زیست را با تعاریف، نحوه اجرا، نحوه برنامه ریزی، نحوه مدیریت، و نحوه بکار گیری توان و ظرفیت شهروندان به بحث می گذارد. و در نهایت فصل ششم تجارب جهانی برخی از کشورهای موفق جهان در امر مشارکت مردمی از قبیل آمریکا، انگلستان، استرالیا، اطریش، هلند، ژاپن، هند، مالزی، آفریقا و عمار را طرح می نماید.

۱.....	مقدمه
۳.....	فصل اول
۴.....	بخش اول فرهنگ
۵.....	مفهوم و ویژگی فرهنگ
۱۱.....	پیدایش سازمان‌های غیر دولتی
۱۷.....	مفهوم سازمانهای غیر دولتی
۲۴.....	ماهیت سازمانهای غیر دولتی
۲۷.....	ویژگی ، رمانه‌ای غیردولتی
۴۲.....	دلایل وجود سازمان‌های غیر دولتی
۴۳.....	طبقه بندی سازمانهای غیردولتی
۴۵.....	انواع سازمان‌های غیردولتی
۴۵.....	نحوه فعالیت سازمان‌های غیر دولتی
۴۶.....	سازمانهای داوطلبانه بین الدلی
۴۶.....	سازمانهای مردمی محلی
۴۷.....	سازمان‌های غیردولتی ملی
۴۷.....	سازمان‌های غیردولتی بین‌المللی
۴۷.....	ضرورت افزایش بهره وری سازمان‌های غیردولتی
۴۸.....	آموزش در سازمان‌های غیردولتی
۵۰.....	آسیب شناسی سازمان‌های غیردولتی
۵۳.....	بخش دوم سازمان‌های غیردولتی در ایران
۵۵.....	ساختار سازمانهای غیر دولتی در ایران
۵۵.....	ساختار سیاسی
۵۷.....	ساختار دیوانسالاری دولتی
۵۹.....	ساختار قانونی
۶۱.....	عوامل سازمانی
۶۳.....	عوامل گسترش سازمانهای غیر دولتی
۶۴.....	عوامل خرد
۶۶.....	مشکلات و چالش‌های سازمان‌های غیر دولتی

۶۹	روند فعالیت سازمانهای غیردولتی در ایران
۶۹	نحوه تشکیل جلسه مجمع عمومی
۷۴	علل عدم موفقیت سازمانهای غیردولتی در ایران
۷۸	قوت و ضعف سازمانهای غیردولتی
۷۸	نقاط ضعف سازمانهای غیردولتی
۷۹	چگونگی سطوح سازمانهای غیردولتی
۸۰	نخستین گسترش سازمانهای غیردولتی
۸۱	بخش سوم سازمانهای غیردولتی زیست محیطی
۹۱	نحوه فعالیت سازمانهای غیردولتی زیست محیطی
۹۲	اهداف سازمانهای غیردولتی زیست محیطی
۹۳	ویژگی سازمانهای غیردولتی زیست محیطی
۹۳	مزایای سازمانهای غیردولتی زیست محیطی
۹۳	محدودیتهای سازمانهای غیردولتی زیست محیطی
۹۴	چالشهای سازمانهای غیردولتی زیست محیطی ایران
	بخش پنجم قوانین در سازمانهای غیردولتی زیست محیطی در برنامه‌های توسعه
۱۰۰	جمهوری اسلامی ایران
۱۰۳	قانون در برنامه اول توسعه
۱۰۴	قانون در برنامه دوم توسعه
۱۰۴	پروژه ارشاد و تنویر افکار عمومی
۱۰۴	پروژه سمعی و بصری
۱۰۶	قانون در برنامه سوم توسعه
۱۳۹	قانون در برنامه پنجم توسعه
۱۴۴	مقایسه نقاط قوت و ضعف در برنامه‌های توسعه
۱۴۹	فصل دوم
۱۵۰	بخش اول مشارکت مردمی
۱۵۳	منشور بلگراد
۱۵۴	کنفرانس یونسکو
۱۵۴	کنفرانس تیبلیسی

۱۵۷.....	کنفرانس ریو.....
۱۵۸.....	بیانیه ریو و دستور کار ۲۱.....
۱۵۹.....	چارچوب مشارکت مردمی.....
۱۶۱.....	اجلاس جهانی توسعه پایدار.....
۱۶۵.....	کنفرانس داکار سنگال.....
۱۶۵.....	اهداف مشترک آموزش.....
۱۶۶.....	اجلاس ژرمانسبورگ.....
۱۶۸.....	بخش دوم مفرد مشارکت.....
۱۷۶.....	نهادهای مشارکتی.....
۱۷۷.....	نظام اطلاع رسانی.....
۱۷۸.....	تسهیلات و امکانات مناسب و تخصص‌های ضروری.....
۱۷۸.....	اهداف اجتماعی.....
۱۸۳.....	ارزشیابی فرآیند.....
۱۸۶.....	ابعاد مشارکت.....
۱۸۷.....	رابطه توسعه و مشارکت.....
۱۸۸.....	اهداف مشارکت مردمی.....
۱۸۹.....	اهداف کلی مشارکت.....
۱۹۰.....	فلسفه مشارکت.....
۱۹۲.....	ضرورت مشارکت مردمی.....
۱۹۵.....	اصول مشارکت.....
۱۹۶.....	اهمیت مشارکت.....
۲۰۴.....	انواع مشارکت.....
۲۰۹.....	استانداردهای مشارکت.....
۲۱۰.....	فرایند مشارکت.....
۲۱۱.....	بخش حکومتی.....
۲۱۲.....	بخش غیر حکومتی.....
۲۱۵.....	استانداردهای فرایند مشارکت.....
۲۱۵.....	استانداردهای مشاوره‌ای مشارکت.....

۲۱۸	استانداردهای نظارت در فرآیند مشارکت
۲۲۰	گروه‌های اقدام مشارکتی
۲۲۳	اهمیت کارگروه‌های اقدام مشارکتی
۲۲۳	آمار برداری مسأله
۲۲۴	مراحل آمار برداری
۲۲۵	شناخت کارگروه‌های مشارکتی
۲۲۷	رهبری در گروه‌های عملیات مشارکتی
۲۲۹	الگوی رهبری مشارکتی
۲۳۰	رهبری سیاسی
۲۳۲	کارکردهای گروه مشارکتی
۲۳۳	نحوه موفقیت در مشارکت عمومی
۲۳۳	شناسایی اهداف و بحالی
۲۳۴	دعوت سهامداران
۲۳۴	اختصاص منابع مالی
۲۳۵	فرآیند رویکردهای تصمیم‌گیری
۲۳۶	اطمینان افراد در دسترسی اطلاعات
۲۳۹	پیش‌نیازهای مشارکت
۲۳۹	آثار مشارکت
۲۴۰	اثرات مثبت مشارکت
۲۴۱	پیامدهای مشارکت
۲۴۲	ارتقاء مشارکت
۲۴۵	تعامل آموزش و مشارکت
۲۴۷	الگوهای مشارکت
۲۴۸	طبقه‌بندی الگوهای مشارکتی
۲۴۸	روش‌های برنامه‌ریزی مشارکتی
۲۵۱	طبقه‌بندی تکنیک‌ها در الگوی مشارکتی
۲۵۲	تکنیک سانوف
۲۵۳	تکنیک دو سطحی

۲۵۳	تکنیک جردن
۲۵۳	تکنیک بسته مشارکتی
۲۵۵	تکنیک اطلاع رسانی
۲۵۶	تکنیک‌های مشارکتی از نظر ساخت و درجه
۲۶۱	تکنیک دریافت بازخوردها
۲۶۱	تکنیک همراهی مردم
۲۷۰	تطابق تک‌یک‌ها با سطوح تاثیر گذاری
۲۷۱	بخش سوم، مدیریت مشارکتی
۲۷۵	سیر تکوینی مدیریت مشارکتی
۲۸۱	شرایط مشارکت
۲۸۷	استراتژی مشارکت
۲۹۰	زمان مشارکت
۲۹۱	مشارکت چند بعدی
۲۹۱	برنامه‌ریزی در مدیریت مشارکتی
۲۹۳	ترغیب افراد در مشارکت
۲۹۷	مشکلات مشارکت
۲۹۹	موانع مشارکت
۳۰۰	موانع اداری و سیاسی
۳۰۴	روش‌های مقابله با موانع
۳۰۵	محدودیت‌های مشارکت
۳۰۸	امکانات مشارکت
۳۱۰	بخش چهارم مثالها - نمونه‌های تجربی
۳۲۵	فصل سوم
۳۲۶	بخش اول نظریه‌های مشارکتی
۳۲۶	نظریه مشارکت شعاری
۳۲۶	نظریه مشارکت محدود
۳۲۷	نظریه مشارکت واقعی
۳۴۰	نظریه ایزاک آیزن

۴۲۹.....	فصل چهارم
۴۳۰.....	بخش اول مشارکت در توسعه مدیریت شهری
۴۳۲.....	شهر نشین و شهروند
۴۳۳.....	مفهوم شهروند از دیدگاه جهانی
۴۳۹.....	فعالیت در توسعه مدیریت شهری
۴۴۲.....	جایگاه حقوق شهروندی
۴۴۳.....	نظام و حقوق عمومی شهروندی
۴۴۵.....	حاکمیت قانون
۴۴۶.....	حقوق شهروندی در قانون اساسی
۴۴۹.....	اصول مدیریت شهری
۴۵۲.....	نظارت همگانی در مدیریت شهری
۴۶۷.....	شاخص های سرمایه اجتماعی
۴۶۸.....	توسعه شاخص های سرمایه اجتماعی
۴۷۴.....	دیدگاه های همبستگی اجتماعی
۴۷۵.....	عوامل تقویت همبستگی اجتماعی
۴۷۶.....	عوامل تهدید همبستگی اجتماعی
۴۷۷.....	آثار و پیامدهای همبستگی اجتماعی
۴۷۹.....	خاستگاه مشارکت اجتماعی
۴۷۹.....	جلوه های مشارکت در نظام اسلامی
۴۸۲.....	اهمیت و ضرورت مشارکت شهری
۴۸۳.....	گام های مؤثر در توسعه شهری
۴۸۶.....	سرمایه اجتماعی در مدیریت شهری
۴۹۷.....	اهداف مدیریت شهری
۴۹۸.....	وظایف مدیریت شهری
۵۰۰.....	سرمایه اجتماعی در برنامه ریزی شهری
۵۰۴.....	فن آوری ابزاری برای افزایش مشارکت شهری
۵۰۶.....	فن آوری های رایج در مشارکت
۵۲۲.....	سرمایه اجتماعی در توسعه شهری

۵۲۳.....	مشارکت در توسعه پایدار شهری
۵۲۴.....	تجارب جهانی مشارکت در امور شهری
۵۲۷.....	اهداف و رویکردهای توسعه محلی
۵۳۱.....	نقاط قوت و مزایای توسعه محلی
۵۳۵.....	مشکلات مدیریت شهری
۵۳۷.....	نحوه آموزش شهروندی
۵۴۲.....	فصل پنجم
۵۴۳.....	بخش اول - محیط زیست
۵۴۵.....	عرضه منابع طبیعی
۵۴۷.....	ارزش محیط بر انسان
۵۴۸.....	بحران محیطی بحران آب ها
۵۵۱.....	قانون محیط زیست
۵۵۳.....	قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست
۵۵۵.....	دلایل شکست در اجرای قانون
۵۵۵.....	عوارض افزایش جمعیت
۵۶۰.....	مشکلات عمده زیست محیطی
۵۶۴.....	اهداف کلان در مدیریت استراتژیک
۵۷۲.....	بیانیه مأموریت
۵۷۲.....	بیانیه چشم انداز
۵۷۲.....	اجرای استراتژی مدیریت محیط زیست
۵۷۳.....	نظارت شهروندان در اجرای استراتژی
۵۸۲.....	نظارت شهروندان در نحوه مدیریت
۵۸۳.....	نوع مشارکت در بهبود وضعیت
۵۸۴.....	افزایش آگاهی
۵۸۵.....	کمک به مردم جهت مشارکت
۵۹۱.....	روشهای بهبود برنامه مشارکتی
۵۹۱.....	فرهنگ سازی
۵۹۵.....	برنامهریزی پروژه

آموزش مشارکتی	۵۹۸
آگاهی شهروندان	۶۱۱
مشارکت زنان	۶۱۲
نقش جوانان	۶۱۶
فصل ششم تجارب کشورهای جهان در مشارکت مردمی	۶۱۷
امریکا	۶۱۸
تعریف مربوط به مشارکت مردمی	۷۰۰
نمونه سوالات فصل اول	۷۵۷
نمونه سوالات فصل دوم	۷۵۸
نمونه سوالات فصل سوم	۷۵۹
نمونه سوالات فصل چهارم	۷۶۰
نمونه سوالات فصل پنجم	۷۶۱
نمونه سوالات فصل ششم	۷۶۲
منابع فارسی و لاتین	۷۶۳

حفظ محیط زیست یکی از بنیادی ترین اصول فکری جوامع کنونی بشری به شمار می رود. رشد بی رویه جمعیت، بهره برداری نامناسب و غیر اصولی از منابع طبیعی، تخریب و دگرگونی کاهش یابنده تنوع زیستی، گسترش روزافزون آلودگی که به طرق مختلف هوا، خاک، آب را متأثر از اثرات زیانبار و نابودکننده قرار داده است، نزول شرایط کیفی زندگی طبیعی انسانها در اثر عدم تعادل و تناسب محیط زیست موجب شده دولت ها، سازمان ها و مجامع بین المللی تلاش هایی را در راستای جلوگیری از آلودگی و تخریب منابع زیست محیطی اعمال نمایند و به دنبال راه حل های کارآمد به منظور رفع مشکلات حیاتی باشند.

در این راستا شرکت مردمی به عنوان یکی از ابزارهای قوی برای حل این مشکل و تنها راه رسیدن به آرمان جامعه سالم و توسعه پایدار توسط صاحب نظران و اندیشمندان مختلف پیشنهاد شده است. تنها احساس سازی مردم و افزایش ظرفیت و توانایی آنان در حمایت از برنامه های توسعه ای زیست محیطی و از طریق مشارکت در امور و تصمیم گیری ها، اجرا و ارزشیابی برنامه ها با تلاش سازمان با هدف حاکم می محیط زیست باشند.

بررسی ها نشان می دهد که در کشوری در حال توسعه به دلیل فراهم نبودن ساختارهای اجتماعی، سیاسی و اقتصادی مناسب، مردم از نقش ضعیفی در امر مشارکت برخوردار می باشند.

ضرورت مشارکت در امر حفاظت از محیط زیست عاقل برآوردن فواید کلی و عمومی مشارکت بر مزیت های ویژه خود نیز تاکید دارد. پیچیدگی و پویایی مشکلات مطرح در حیطه محیط زیست، مجموعه متنوعی از دانش ها و ارزشها را برای تصمیم گیری می طلبد که این جز با مشارکت مردم و ذینفعان در تصمیم سازی های زیست محیطی در سطوح ملی و بین المللی میسر نمی گردد. در این راستا، سازمان های غیردولتی زیست محیطی یکی از مناسب ترین بسترهای شکل گرفته برای پیشبرد اهداف مشارکت مردمی در کشورهای در حال توسعه بشمار می آیند.